

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

104. An ut quis integrè confiteatur veniale peccatum possit explicare
complicem? Ex part. 11. tract. 4. & Misc. 4. res.41.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

fusionem sui, aut ut recipiat instructionem aliquam à Sacerdote, ratione cuius possit induci ad dolorem de ipsis, & propositum ea vitandi, non peccat illo modo, sicut non peccaret ex natura rei, qui ornatus causa deauraret Hostiam consecrandam ex aliqua parte, modo non vellet aurum illud consecrari.

8. Per quam resolutionem conciliari possunt fortassis Auctores, quorum aliqui dicunt, quod sit peccatum mortale confiteri talia venialia, & alij, quos sequitur Cardinalis Lugo, putant, quod non sit peccatum mortale. Hæc utque Pontius.

RESOL. CIII.

An possit quis, si non habet peccata mortalia, confiteri in genere, v. g. se commisisse peccatum contra Castitatem?

Et quid si tunc aperiat simul aliqua venialia in specie? Et observatur, quod si quis peccata non habet mortalia, sed venialia tantum, non sat sit, ut dicat in generali se venialiter peccasse, peccatorum tacita specie, sed ut unicum explicet saltem oportet, in specie peccatum, v. g. mendacij, furti, &c. dato ad venialium homo non teneatur confessionem; nam supposito ea confiteri velit, saltem unum in specie explicare oportet, suppressis aliis? Ex p. 1. r. 7. & Miscell. 7. Rel. 35.

§. 1. **H**anc questionem præter alios pertractat Ludovic. Caspensi. in *curf. Theol. tom. 2. tr. 24. disp. 4. sect. 18. n. 158.* ubi sic ait; Difficultas tamen est de eo, qui non habet conscientiam peccati mortalis, an sufficienter confiteatur explicans aliquod peccatum vite antea facta in genere, v. g. acculo, quod in superiori vita sæpius contra castitatem graviter deliquerim. Et quidem si tunc aperiat simul aliqua venialia in specie, v. g. verba otiosa, mendacia levia, de quibus probabiliter credat esse attritum; non est dubium, quin ceteri debeat sufficiens confessio, & impendi debeat absolutio. Itaque difficultas est: An in homine conscientiam lethalis non habente, sufficiens, & licita sit ista confessio: Acculo quod olim graviter per incontinentiam peccaverim? Suar. *disp. 23. sect. 1. existimat partem affirmantem speculative tantum posse defendi, non verò practice propter materiam incertitudinem, ac proinde supposito quod aliquis velit confiteri, debere aliquod peccatum, saltem veniale, in particulari exponere; si verò necessitas urgeret, vel id fieri non posset, addit peccatum in genere explicatum, v. g. mendacia, vel verba otiosa vite antea facta, fore materiam sufficientem.*

2. In primis oritur, confessionem illam si bona fide fiat, validam esse, & vero Sacramento sufficere, quia non est de necessitate Sacramenti, sed præcepti explicare speciatim in confessione peccata, ut patet in moribundo, vel ignaro linguæ, qui nullum speciale possunt explicare peccatum, & ex libitis confessionis signis valide absolvuntur. Dices illud habere locum urgente necessitate, & non aliàs. Contra, quia neque citra necessitatem illa explicatio est necessaria in confessionibus omninò spontaneis, sicut nec explicare numerum peccatorum, quod videmus fieri apud pios, & doctos, qui confitentur de verbis otiosis, de mendaciis levibus in genere vite antea facta; nullum ex eiusmodi peccatis particulare, nullumvè eorum numerum exponendo, quas confessiones docti, & pii Confessarii approbant.

3. Secundò opinor, prædictam confessionem per

se loquendo, licitam esse, & colligitur ex eodem Valquio. Et probatur ratione adducta, quia non magis requiritur ad hoc Sacramentum ut exponatur peccatorum species, quam numerus: sed exponere numerum non est necessarium, ut vidimus, & est praxis, & usus piorum, & DD. ergo. Deinde, quia si peccat, species in confessione voluntaria deberet exponi, esset, ut confessario notus esset penitentis status; at hæc ratio solum habet locum in confessionibus necessariis. Nam in liberis, sicut liberè se exponit reus iudicandum de tali peccato in genere: quare sicut istud in summa necessitate, & validè, & licitè exponitur, & absolvitur: sic etiam in summa confitendi libertate. Unde licet juxta Trident. species, & numerus peccatorum exponi debeant, hoc intelligendum est de confessione necessaria, non verò de libera.

4. Dices, ex hac doctrina sequitur, quod hæc confessio sufficere, & licebit, acculo, quod olim graviter peccaverim, vel etiam ista; acculo quod olim peccaverim. Respondetur, quod et si speculative videatur concedendum consequens, non tamen practice; quia est contra totius Ecclesiæ consuetudinem; & hæc omnia docet Caspensi *ubi supra*.

5. Observat tamen ex Bonacina Possentius in *re-col. q. mor. ver. confes. Sacr. n. 49.* quod si peccata non habet mortalia, sed venialia tantum, non sat est ut dicat in generali, se venialiter peccasse, peccatorum tacita specie, sed unicum explicet saltem oportet peccatum in specie, v. g. mendacij, vel furti, &c. dato ad venialium homo non teneatur confessionem, nam supposito ea confiteri velit, saltem unum in speciali explicet oportet, suppressis aliis.

RESOL. CIV.

An, ut quis integrè confiteatur veniale peccatum, possit explicare complicem? Ex p. 1. r. tract. 4. & Misc. 4. Refol. 41.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam contra Eminentiſſ. Cardin. Lugo tenet novissimè Pater Vericelli in *q. mor. tr. 8. q. 19.* quia, ait ille, qui libet habet jus, ut sua venialia peccata integrè confiteatur: ergo licitè utitur jure suo, quamvis inde per accidens, sequatur infamia proximi.

2. Respondet Lugo n. 397. hoc argumentum continet petitionem principij, & supponunt probandum, nam de hoc ipso est questio: An penitens habeat jus ad infamandum complicem, & per consequens an id faciens utatur jure suo?

3. Contra, tunc contineret petitionem principij: quando idem esset confiteri integrè, ac complicem infamare; sed ista diversa sunt, & separabilia; nam potest esse integra confessio sine infamia, quia ignotus, vel nota ejus perversitas Confessario; ergo rectè arguitur, habere jus ad integrè confitendum ex qua confessione per accidens sequitur infamia complicis; ergo possum uti jure meo, non curando, sed permittendo, quod inde per accidens sequatur proximi infamia; sic communiter DD. docent: Mulierem posse uti jure suo, ne videatur inurbana domo exire, & permittere peccatum eam depereuntis; sic possum uti jure meo petendo Sacramentum à Parocho, & permittere peccatum ipsius, quem scio indignè ministraturum.

4. Probatur secundò, possum ob notabile lucrum temporale, ad quos jus habeo, manifestare occultissimum proximi peccatum: verbi gratia, frater meus

meus instituit heredem mulierem ab omnibus honestissimam putatam, postquam manifestare occultum ejus concubinatum, ut secundum jura, irrito testamento, consequatur hereditatem; ergo ob lucrum spirituale integræ confessionis venialium, ad quam per se jus habeo, postquam manifestare complicitis peccatum.

5. Probatur tertio, ad sublevandum animi dolorem injuria affectus, jus habeo, ut possim cum amicis conqueri, & manifestare proximi peccatum; ergo etiam ad purgandam animam, per integram venialium confessionem, postquam complicitem manifestare.

6. Verum, his non obstantibus, ego puto in praxi non esse recedendum à sententia Eminentissimi Domini mei Cardinalis Lugo, quam etiam tueretur, & sequitur Leander de Sacram. tom. 1. tract. 3. disp. 5. quest. 63, ubi querit: An licite possit penitens explicare complicitem, quando id requiritur ad explicandum aliquod veniale, quod dat pro materia confessionis?

7. Et respondet, dicendum, quod non possit licite (nisi alias ex confessione talis peccati, aliquod magnum bonum penitenti obveniret; vel ob peccatum consilium, &c.) quia in hoc casu neque obligat integritas confessionis, nec Christi præceptum: nec ideo tenebitur confiteri bis idem peccatum: cum nulla sit obligatio illud confitendi; ergo non potest inveniri causa, cur penitens possit denigrare complicitis famam, ita graviter apud Confessarium, cum tam facile possit illam conservare.

8. Qui cum Lugo idem esse dicendum, affirmat, loquendo de peccato jam iterum rite, & plene confessio, quod scilicet nequeat penitens iterum apud alium Confessarium explicare cum novo detrimto gravi bonæ existimationis complicitis; Secus vero dicendum de peccato mortali dubio; nam de hoc, idem ac de peccato mortali certo, affirmandum est.

RESOL. CV.

An sola attritio in homine justo sit sufficiens ad remissionem peccatorum venialium extra Sacramentum Penitentia?

Et an ad remissionem venialium extra, & intra Sacramentum requiratur etiam propositum in posterum vitanda illa?

Vnde, si quis confiteatur multa peccata venialia, an sufficiat ad validitatem Sacramenti, si doleat tantum de aliquo cum proposito de cetero illud vitandi? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 116. aliis 117.

§. 1. Negativam sententiam docet Vasq. in 3. p. tom. 4. disp. 87. art. 16. dub. 1. n. 6. quia peccatum quodlibet, etiam veniale, est aliquo modo contra Deum, quippe perverio aliqua, & recessus à Deo. Ergo extra Sacramentum veluti privilegium remitti non debet, nisi per penitentiam, seu detestationem peccati conceptam propter Deum, seu per quam convertitur homo ad Deum, quæ est contritio.

2. Sed contrariam sententiam tenent Villalob. in Sum. tom. 1. tract. 9. diff. 16. n. 5. Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 11. sect. 3. n. 11. & Coninch. de Sacram. disp. 2. dub. 14. n. 124. ubi sic asserit: Probabilius est, ad remissionem peccati venialis etiam sine Sacramento in justis sufficere attritionem, & adducit multas rationes pro hac firmanda sententia.

3. Notandum est tamen hic obiter, quod ad re-

missionem venialium extra, & intra Sacramentum pra in Ref. 101. &c. requiritur etiam propositum in posterum vitandi illa. Verum circa hoc dicendum est de venialibus, quod Doctores tradunt de mortalibus; unde sæpè fieri potest, ut licet aliquis absolutum, & sufficiens propositum habeat, nihilominus timeat, vel etiam existimet, se non vitaturum omnia mortalia peccata, vel certum aliquod peccati genus; quia ante etiam voluntatis suæ inconstantiam expertus fuerat, & in hoc casu talis omnino est absolvendus, ut rectè notant Sylvest. verb. Confessio, 1. quest. 21. Lopez in instruct. part. 1. cap. 13. quest. 2. Navarrus cap. 3. n. 23. & cap. 9. num. 18. Sa verb. absolutio, n. 12. Henriquez lib. 4. cap. 24. n. 24. Coninch de Sacram. disp. 2. dub. 3. num. 19. Beja p. 3. cap. 9. & alij, quæ omnia procedunt etiam circa propositum vitandi venialia, quod quidem propositum in aliquibus tamen summo opere differt à proposito vitandi mortalia, & præcipuè in hoc, quia sicut potest unum peccatum veniale remitti sine alio, ita etiam potest remitti existens actuali effectu erga alia. Unde si quis confiteatur multa peccata venialia, sufficit ad validitatem Sacramenti, si doleat tantum de aliquo cum proposito illud de cetero vitandi. Et hæc omnia erunt multum plausibilia scrupulosis.

Sup. hoc seq. doctrina lege infra §. ult. Ref. 109.

Sup. hoc infra in §. Not. Ref. 108. & in alio §. ejus not.

RESOL. CVI.

An attritio extra Sacramentum Penitentia tollat peccata venialia in homine justo?

Et observatur non sufficere quancunque attritionem, sed illam, quæ oritur ex imperio Charitatis, aut illam, quæ talis est, ut fervore suo adequet gravitatem talis peccati venialis.

Et an alia opera bona justis distincta à contritione, dilectione Dei, & attritione sufficiant ad remissionem venialium? Ex part. 11. tract. 5. & Misc. 5. Resolut. 31.

§. 1. Negativam sententiam tenet doctus Pater Sfortia Pallavicin. in suis assertionibus Theologicis lib. 7. c. 20. n. 212. ubi sic ait; Per attritionem, quæ Sacramentum præcedit, non delentur peccata venialiam alioqui, vel nunquam ex vi Sacramenti remitterentur, vel in sacramento non esset necessaria illorum retractatio, quorum utrumque videtur esse contra sensum Ecclesiæ, & Fidelium. Certe Trid. sess. 3. c. 5. & universè definit peccata venialia esse materiam confessionis, tum c. 1. tum c. 4. requirit universè contritionem, quatenus est communis perfectè & imperfectè tanquam partem essentialem hujus Sacramenti. Quo circa dicendum est tolli peccatum veniale formaliter, per retractationem, quæ sit quoad objectum, & specificationem, sed non per puram retractationem quoad exercitium. Ita ille; & ante illum Vasq. & alij quos citat Amic. ubi sup. n. 24. quibus addit Hurt. disp. 2. diff. 16.

Alibi in Ref. præterita, & lege etiam §. eius primæ not.

2. Sed ego adhereo affirmativæ sententiæ, quam tuentur DD. quos alibi citavi, quibus nunc addo Dicastillum de Sacram. tom. 2. tr. 8. disp. 2. dub. 17. n. 802. Dico igitur; quamcumque attritionem veram sufficere ad remissionem venialium de quibus attritio habetur.

3. Probatur hæc opinio ex eo, quod ille actus attritionis in homine justo, sit opus sanctum, & honestum, & meritorium, atque adeo sanctitas quædam per modum operationis. Præterea gratia, quæ datur, intuitu talis operis, est gratia data intuitu retractationis peccati; ergo nihil deficit quominus peccatum

